

**Najvyšší súd
Slovenskej republiky**

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **J. J., Š. , S.**, zastúpeného advokátom JUDr. Š. H., M. R. Š., T., proti žalovanému: **S. a .s., V. , B.**, zastúpenému advokátkou JUDr. N. K., L. D. , **B. o zaplatenie istiny 181 795,76 Eur (5 476 779 Sk)** s príslušenstvom, ktorá sa viedla na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 5Cb 431/1999, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 11. decembra 2006 č. k. 5Cb 431/1999-381, v znení opravného uznesenia z 25. januára 2007 č. k. 5Cb 431/1999-394 v časti výroku o náhrade trov konania v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. septembra 2007 sp. zn. 2Obo 41/2007, 2Obo 42/2007 takto

r o z h o d o l :

Napadnutý rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 11. decembra 2006 č. k. 5Cb 431/1999-381 v znení opravného uznesenia z 25. januára 2007 č. k. 5Cb 431/1999-394 v časti výroku o náhrade trov konania **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 11. decembra 2006 č. k. 5Cb431/1999–381 v znení opravného uznesenia z 25. januára 2007 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 1 024 528 Sk, úrok z omeškania vo výške 17 % ročne zo sumy 232 289 Sk od 30. júla 2002 do zaplatenia a zo sumy 452 854 Sk od 26. apríla 1999 do 31. decembra 1999 a zo sumy 792 239 Sk od 1. januára 2000 do zaplatenia. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalobcu

zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 60 000 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

O trovách konania rozhodol podľa ust. § 142 ods. 2 O. s. p., pretože obaja účastníci boli úspešní.

Keďže žalobca bol úspešný v rozsahu 4,2 % a žalovaný bol úspešný v rozsahu 95,8 %, preto žalovanému patrí náhrada trov konania v rozsahu 91 %. Berúc do úvahy skutočnosť, že žalobca je oslobodený od platenia súdnych poplatkov, že časť pohľadávky zanikla vzájomným započítaním pohľadávok, pričom časť z nich nebola u žalobcu uplatnená pred začatím konania, ale až v závere konania, ktoré okolnosti súd považuje za dôvody hodné osobitného zreteľa, preto súd podľa § 150 O. s. p., priznal žalobcovi (správne žalovanému) náhradu trov konania iba titulom náhrady nákladov za znalečné vo výške 60.000 Sk.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolanie vo veci samej ako aj v časti výroku o trovách konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v znení opravného uznesenia ako vecne správny potvrdil (§ 219 O. s. p).

Skonštatoval, že súd prvého stupňa náležite zistil skutkový a právny stav a vyvodil z neho správne právne závery.

Ani odvolaniu v časti náhrady trov konania nevyhovel. Pokiaľ odvolateľ namietal, že žalobca (správne žalovaný) si započítanie neuplatnil až v závere konania, odvolací súd konštatoval, že si ich mohol uplatniť k započítaniu, teda zániku a vzájomne sa kryjúcich pohľadávok patriacich žalobcovi a žalovanému mohlo dôjsť až po právoplatnom priznaní pohľadávky, teda až keď Najvyšší súd Slovenskej republiky potvrdil rozsudok Krajského súdu v Košiciach.

Ani odvolateľovu námietku, čo do dôvodnosti oslobodenia žalobcu od súdneho poplatku nemohol súd brať do úvahy. Oslobodením žalobcu od súdneho poplatku sa totiž

zaoberal aj Najvyšší súd SR, ktorý rozhodnutie súdu 1. stupňa potvrdil, proti ktorému nie je prípustný opravný prostriedok.

Stotožnil sa aj s aplikáciou ust. § 150 O. s. p., hlavne z dôvodu, že výrok bol závislý od znaleckého dokazovania a, že časť pohľadávky zanikla započítaním uplatneným až v závere konania, tak aj čo do účastníkov konania, kde súd 1. stupňa správne vzal do úvahy žalobcovo oslobodenie od súdneho poplatku.

O trovách odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 224 ods. 1 v spojení § 142 ods.1 O. s. p. stým, že úspešnému žalobcovi trovy odvolacieho konania nevznikli.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal z podnetu žalovaného generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie. Navrhol napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti trov konania zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V odôvodnení uviedol, že týmito rozhodnutiami súdov v časti výroku o náhrade trov konania bol porušený zákon.

Z obsahu uvedených súdnych rozhodnutí vyplýva, že žalobca si uplatňoval voči žalovanému nárok na zaplatenie náhrady ušlého zisku vo výške 25 476 770 Sk s prísl. Na základe vykonaného dokazovania znalcom z odboru ekonomiky, súd uznal nárok žalobcu na náhradu ušlého zisku vo výške 5 165 483 Sk. Je teda nesporné, že žaloba bola podaná len čiastočne dôvodne. Na základe vznesenej námietky premlčania a vzájomného započítania pohľadávok bol úspech žalobcu v konaní nepatrný a neúspech žalovaného bol v pomerne nepatrnej časti. Rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku, a preto boli splnené podmienky pre rozhodovanie o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 3 O. s. p.

Súd prvého stupňa rozhodoval o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 2 O. s. p. pričom použil § 150 O. s. p. tak, že žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému len časť trov konania predstavujúcu náhradu nákladov za znalečné vo výške 60 000 Sk.

Ustanovenie § 150 O. s. p. má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti, teda dosiahnutia spravodlivosti pre účastníkov konania. V sporovom konaní (ako je tomu v danom prípade) sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci. Len výnimočne nemusí súd úspešnému účastníkovi priznať náhradu trov konania. Môže tak urobiť podľa ustanovenia § 150 O. s. p., podľa a ktorého ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd náhradu trov konania celkom, alebo sčasti priznať.

Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa treba prihliadať v prvom rade na majetkové, sociálne, osobné pomery všetkých účastníkov konania a je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale treba zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka.

Z hľadiska aplikácie § 150 O. s. p. sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku (práva) na súde, postoj účastníkov v priebehu konania .

Súd neprihliadol na tú skutočnosť, že žalobca svoje právo uplatňoval bez toho, aby preveril dôvodnosť výšky nároku a vzhľadom na dlhodobé obchodné vzťahy medzi účastníkmi uvažoval o mimosúdnom vysporiadaní veci (aj započítaním vzájomných pohľadávok).

Taktiež nie je možné súhlasiť s názorom súdu, že dôvodom pre použitie § 150 O. s. p. je i skutočnosť, že žalobca bol oslobodený od platenia súdnych poplatkov. Táto skutočnosť totiž nie je v priamej súvislosti s právnym inštitútom náhrady trov konania. Súdný poplatok predstavuje len časť trov konania a je príjmom štátneho rozpočtu (§ 16 ods. 1 zák. č. 71/1992 Zb.).

Skutočnosť, že žalovaný v konaní uplatnil návrh na započítanie svojich pohľadávok voči žalobcovi, nie je možné považovať za dôvod osobitného zreteľa. Žalovaný v konaní totiž realizoval procesné práva priznané mu O. s. p., na účely ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. Využitie týchto procesných práv žalovaným ako účastníkom daného súdneho konania nemožno hodnotiť ako dôvody hodné osobitného zreteľa, najmä keď v osobách oboch účastníkov išlo o podnikateľov a nároky vyplývajúce z ich bežnej podnikateľskej činnosti.

Krajský súd v Košiciach v napadnutom rozhodnutí o náhrade trov konania ako aj aplikácii § 150 O. s. p. nesprávne rozhodol.

Za nesprávne rozhodnutie považuje aj napadnuté rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorým rozsudok sudu prvého stupňa v časti náhrady trov konania napriek jeho zrejmej nesprávnosti potvrdil.

Konajúce súdy prejednávajú vec v napadnutej časti nesprávne právne posúdili, keď právnou normu, síce správne určenú, nesprávne právne vyložili, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikovali (§ 243f ods. 1 písm. c) O. s. p.).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a za podmienok uvedených v § 243e ods. 1 O. s. p., § 243f ods. 1 písm. c) O. s. p. podal generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania mimoriadne dovolanie proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 11. decembra 2006 č. k. 5Cb 431/1999-381 v znení opravného uznesenia z 25. januára 2007 v časti výroku trov konania a v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR č. sp. zn. 2Obo 41/2007, 2Obo 42/2007, nakoľko týmito rozhodnutiami bol porušený zákon.

Žalovaný sa v plnom rozsahu stotožňuje s obsahom mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora SR a navrhuje rozsudok odvolacieho ako aj rozsudok súdu I. stupňa v časti trov konania zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Žalobca sa vyjadril k podanému dovolaniu a uviedol, že sa nestotožňuje s konštatovaním mimoriadneho dovolania, že svoje právo si uplatnil bez toho, aby si preveril dôvodnosť jeho výšky. Výpočet výšky ušlého zisku bol pri podaní žaloby spracovaný súdnym znalcom –Ing. K. P. a to vo výške 25 476 779 Sk . V ďalšom konaní súd nariadil ďalšie doplňujúce a kontrolné znalecké dokazovanie, ohľadne výšky ušlého zisku za rozhodné obdobie. Uplatnenie nároku na započítanie pohľadávok žalovaného až závere konania s ohľadom na rozdielnosť hodnôt sankčných nárokov jednotlivých káuz bolo krokom, ktorý mohol ovplyvniť celkový prístup žalobcu v spore o náhradu ušlého zisku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 4 O. s. p.), po zistení, že boli splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e O. s. p., vec preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods.1 O. s. p.) v napadnutom rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené.

Mimoriadnym dovolaním bol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu v časti trov konania.

Z obsahu spisu a vykonaného dokazovania bolo nesporne preukázané, že žalobca bol v konaní úspešný len v nepatrnej časti. Z pôvodne uplatnenej pohľadávky v sume 25 476 770 Sk titulom ušlého zisku, bolo žalobe vyhovené do výšky 1 024 528 Sk, s príslušenstvom. Vo zvyšnej časti bola žaloba zamietnutá.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p., t. j. ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Prvostupňový súd rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil tým, že v konaní boli úspešní obidvaja účastníci a to žalobca v rozsahu 4,2 % a žalovaný v rozsahu 95,8 % a preto patrí žalovanému náhrada trov konania v rozsahu 91 %. Vzhľadom na to, že žalobca bol oslobodený od platenia súdnych poplatkov, že časť pohľadávky zanikla vzájomným započítaním pohľadávok, pričom časť z nich nebola u žalobcu uplatnená pred začatím konania, ale až v závere konania, tieto okolnosti súd považoval za dôvody hodné osobitného zreteľa, preto súd podľa § 150 O. s. p. priznal žalovanému náhradu trov konania iba titulom náhrady nákladov za znalečné vo výške 60.000 Sk.

Podľa § 150 O. s. p. ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať.

Aplikácia tohto ustanovenia prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody zvláštneho zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo s časti neprizná. Musí však ísť

o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci, ale aj v okolnostiach na strane účastníkov konania.

Samotná skutočnosť, že žalobca ako poplatník bol oslobodený od poplatkového úkonu –súdneho poplatku nezakladá dôvod pre použitie ust. § 150 O. s. p. V sporovom konaní účastník, ktorý mal úspech vo veci, má právo na náhradu všetkých trov konania. Náhrada je obmedzená na náhradu všetkých trov vynaložených na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva (§ 137 O. s. p.).

Žalovaný môže za konania uplatniť svoje práva voči žalobcovi, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva na účely obrany jeho práv a oprávnených záujmov. Započítací prejav žalovaného v zmysle § 580 OZ, je potrebné kvalifikovať ako jeden zo spôsobov obrany proti žalobe (§ 98 druhá veta O. s. p.). Vznesenie započítacej námietky nemožno považovať za dôvod osobitného zreteľa pre aplikáciu § 150 O. s. p. Žalovaný nemohol uplatniť započítaciu námietku pred začatím konania, pretože žaloba bola podaná dňa 26.04.1999 a pohľadávku, ktorú žalovaný uplatnil na započítanie mal priznanú až rozhodnutím Krajského súdu Košice sp. zn. 2Cb 176/95, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 15.01.2002.

Prvostupňový súd náležite neodôvodnil postup podľa § 150 O. s. p. Neskúmal majetkové, sociálne, osobné a iné pomery žalobcu, ktoré by zakladali existenciu podmienok hodných osobitného zreteľa .

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací pochybil, keď rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil v časti trov konania ako vecne správny. Pritom jeho odôvodnenie je zmätočné, protirečivé vo vzťahu k odôvodneniu súdu prvého stupňa. Konštatuje, že podmienky pre aplikáciu ust. § 150 O. s. p. sú dané najmä v tom, že výrok bol závislý od znaleckého dokazovania, čo je absolútne v rozpore s § 142 ods. 3 O. s. p. Ďalej sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že podmienky pre postup podľa § 150 O. s. p. sú dané aj v dôsledku toho, že časť pohľadávky zanikla započítaním uplatneným až v závere konania, napriek tomu, že v predchádzajúcom odseku rozsudku (str. 6) konštatuje, že započítací prejav mohol byť uplatnený až po právoplatnom priznaní pohľadávky, teda až keď Najvyšší súd Slovenskej republiky potvrdil rozsudok Krajského súdu v Košiciach.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky dôvodne podal mimoriadne dovolanie.

V spornom prípade je potrebné postupovať pri náhrade trov konania podľa ust. § 142 ods. 3 O. s. p.

Rozhodnutia súdov oboch stupňov v časti trov konania spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.), preto ich dovolací súd podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 2, 3 O. s. p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí súd rozhodne znovu o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (243d ods. 1 O. s. p.).

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave. 31. marca 2010

JUDr. Alena Priecelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: H.

